

Kramřa je na kratko rečeno povedal, da zahtevajo Čehi obnovitev stare desnice in ustanovitev iz te desnice vzetega parlamentarnega ministrstva, ali pa bodo zopet nadaljevali obstrukcijo. Radikalnejši elementi mej Mladočehi gredo dalje. Te dni je dr. Fořt v Kolinu zastopal stališče, da morajo Čehi z vsemi sredstvi delovati na to, da razženo dunajski parlament, in da ne puste države priti iz sedanje krize, češ, da le tem potom imajo upanje na zmago. Katero stališče bo končno obveljalo. Kramařovo ali Fořtovo, je naposled vse jedno, ker jedno kakor drugo pomeni smrt parlamenta. Nemci namreč groze, da začno oni obstrukcijo, če se obnovi stara desnica. Če se ne obnovi, bodo obstruirali Čehi. Lepa perspektiva!

Proračunski provizorij — V nedeljo dne 30. decembra je „Wiener Zeitung“ objavila kar šest cesarskih naredb, izdanih na podlagi § 14. Mej temi so: Budgetni provizorij za prvih šest mesecev l. 1901, računski zaključek za l. 1900 in državna dotacija melioracijskemu zakladu za l. 1901., povišana na 2,500.000 K. Tu imamo pred sabo novo kršenje ustave. Človek bi mislil, da se bo vse prebivalstvo uprlo zoper ta absolutizem, ki se je uvedel tako samolastno, a nihče se ne gane. Prebivalstvo je pač izgubilo ves smisel za najvažnejše svoje politične pravice in je vsled svoje apatije postalo res zrelo za absolutizem.

Čehi in Poljaki. — Zadnji čas se bavi poljsko in češko časopisje prav pogostoma z vprašanjem, pod kakimi pogoji bi bilo v državnem zboru mogoče obnoviti nekdanjo zvezo mej Čehi in Poljaki. Poljaki stoje na stališču, da naj se zveza s Čehi zopet obnovi ali pogoj je: Čehi morajo spremeniti svojo dosedanjo taktiko, opustiti morajo obstrukcijo in sploh se mora opustiti tudi vse, kar bi izzvalo nemško obstrukcijo. S tem so se Poljaki že izrekli zoper obnovitev desnice. Vse kaže, da tudi res ne pride do obnovitve desnice, niti do obnovitve bivše češko-poljske alijance.

Za armado se boje. Poveljništvo družega voja v Krakovu je izdalo tajen ukaz, ki je naperjen proti razširjanju socijalističnih in anarhističnih listov in brošuric med vojaki. V tem ukazu se naroča, naj se preiskujejo pogostoma efekti vojakov in zlasti onih mož, ki jih je naznanilo politiško oblastvo kot sobojevnike za socijalistične in anarhistične ideje. Ta skrivna naznanila politiških oblastev so pač v vsakem slučaju jako — sumljiva.

Francija. — Sedanja francozka vlada je nameravala s popolno amnestijo za vselej pokopati Dreyfussovo afêro. Ali kaže se, da se ta poskus ni obnesel. Dreyfussova afera je zopet oživela in dosegla aktualnost s pismom, ki ga je amnestirani kapitan Dreyfuss pisal ministrskemu predsedniku. Dreyfussovi pristaši so začeli odločno zahtevati, naj se ves proces revidira, češ, da pride na dan gola resnica in se izkaže popolna nedolžnost Dreyfussova. Bržčas se gre za to, da se razkrinkajo nekateri monarhistični oficirji, ki v Dreyfussovi afêri nimajo povse čistih rok.

Vojna v južni Afriki. — Položaj Angležev v južni Afriki je postal zadnji čas zopet jako neugoden. Najnovejši burski načrt meri na to, zanesti vojno v Kaplandijo, torej na angleška tla. Celi severni del Kaplandije je že skoro v rokah Burov, ki so se oprijeli stare svoje taktike, izogibati se vsakemu večjemu boju in potem nenadoma iz zatišja napasti osamljene angleške čete. Doslej je, kakor priznavajo Angleži sami, že kacij 5000 Burov prodrlo v Kaplandijo. Tam se jim je pridružilo jako mnogo Holandcev, tam so tudi dobili v izobilju konj, živeža, orožja in streliva. „Times“ in „Daily Mail“ priznavata, da je položaj Angležev sila neugoden, še veliko neugodnejši, kakor je bil tedaj, ko so Buri oblegali Ladysmith. Pa ne, da bi se končno obistinile besede Krügerjeve, da vojni ne bo konec, dokler Angleži ne bodo vrženi iz južne Afrike?

Vojna s Kitajsko. — Mirovna pogajanja mej Kitajsko in združenimi velesilami so stopila v prvi stadij. V imeni kitajskega cesarja sta princ Čing in podkralj Lihungčang sporočila zastopnikom združenih velesil, da sprejme cesar vse pogoje, ki so bili določeni v skupni noti vesesil, in da želita, naj se začno pogajanja zaradi posamičnih mirovnih določb čim prej mogoče. Izključeno seveda ni, da je tudi to sam humbug, in da imajo premeteni Kitajci tuji pri tem vse velesile za norca.

Navajajmo mladino k štedljivosti!

Etini vzrok, zakaj tako mnogo ljudi, ki se celo svoje življenje trudijo, in ki imajo pri svojem opravilu lep zaslužek, vendar nikdar ne dosežejo pravega blagostanja, je ta, da se v svojih mladih letih niso učili štediti in dobro gospodariti. Mladi možje, bodisi delavci ali uradniki ali katerega koli stanu, žive ob svojih dohodkih brezskrbno, ne da bi kaj prihranili za dneve, ko bodo njihove moči opešale, in ko rednega zaslužka ne bo več. Tedaj pa životarijo v največji bedi ob miloščini svojih soobčanov in vse to zategadelj, ker jih nikdo ni učil pravočasno v mladosti štediti, in ker Janez nikdar ne zna tega, česar se ni učil že kot Janezek.

Z znatnimi žrtvami skrbi ljudstvo za začetno izobrazbo svoje mladeži. Mladi naraščaj uči se čitati, pisati, računati, tudi prirodoslovja, zgodovine, zemljepisja in drugih potrebnih predmetov, malokdo se pa potrudi vcepiti otrokom v pravi dobi prepotrebne začetne pojme o branitvi onih pripomočkov življenja, katerih pridobivanje naj bi jim duševna izobrazba omogočevala in olajševala. Onim, kojim je izročena mladina v odgojo, zdi se, da splošna izomika mladini zadostuje tudi kot sredstvo v dosegu gmotnega blagostanja, in da torej ni neobhodno potrebno, navajati jo z besedo in dejanjem k skrbnemu gospodarstvu in torej k štedljivosti. In sledečih vrstic sprevidimo, da je to domnevanje le deloma pravilno.

Ne dá se dvomiti o resnici, da je omika prijateljica in pospeševalka skrbnega gospodarstva. Skušnja uči, da neomikan človek ne štedi, in da divjaku nikdar ne pride na misel, da bi izmed trenutnega preobilja shranil kaj za prihodnost za slučaj pomanjkanja. O Eskimotih pripovedujejo, da je njih življenje večno tavanje med najhujšim stradanjem. Če ulovijo lososa ali kak drug plen, tedaj imajo noč in dan gostijo tako dolgo, dokler vsega ne použijejo, in če potem tudi po več dni nimajo ničesar jesti, dokler se jim lov zopet ne posreči, ne domislijo se, da bi kaj shranili za pozneje. Kina in Indija sta zelo rodovitni, a vendar tako često čitamo o strašni lakoti, ki tamkaj razsaja med necivilizovanim prebivalstvom. Tudi pri nas je bogastvo in blagostanje doma v deželah, kjer je splošna izobraženost ljudstva na najvišji stopinji, a ne baš v najrodovitnejših pokrajinah. Ravno tako vidimo, da marsikateri delavec, ki ni hodil v šolo, in ki je neizobražen, pohaja vedno umazan in zanemarjen in

ničesar nima, dočim njegov dobro vzgojeni tovariš živi v najboljših razmerah in si s časom pridobi celo lepo premoženje. Da, brez duševnega tudi gospodarskega napredka ni in ne bode.

Krošnjarstvo s pecivom.

Na poslansko zbornico se odpošlje naslednja peticija:

Splošne in čedalje glasnejše so pritožbe obrtnikov zoper krošnjarenje, ker krošnjarstvo ves obrtniški stan najbolj oškoduje in je največ krivo njegovega propadanja.

Bili so pač časi, ko je bilo krošnjarstvo koristno, ker je olajševalo promet in bilo važen faktor za posredovanje mej producenti in konsumenti, ali dandanes, v dobi železnic in brzojavov, ko je razpošiljanje blaga za razmerno nizko ceno mogoče tudi do najoddaljenjših krajev, in ko se je obrtništvo tako razvilo, da v vsakem kraju domači obrtniki skrbijo za vse potrebščine, dandanes je postalo krošnjarstvo popolnoma nepotrebno in je le na škodo z davki preobloženim obrtnikom.

Kar velja v obče za vse obrtne stroke to velja glede krošnjarstva še prav posebno za pekovsko obrt, ker po nazoru obrtnih oblastnij spadajo izdelki pekovske obrti mej tiste vsakdanje potrebščine, za katere ne veljajo po § 60. obrtnega reda določbe o utesnitvi krošnjarstva. (Cesarski patent z dne 4. septembra l. 1852. dr. zak. št. 152. in ministrski ukaz z dne 23. decembra l. 1881. št. 2049.).

Vsled teh določb obrtnega reda ne uživa pekovska obrt prav nobenega zakonitega varstva in je razpostavljena uprav podivjanemu konkurenčnemu boju.

V nasprotju z določbami obrtnega reda se nosijo pekovski izdelki časih kar po več ur daleč, zlasti iz večjih mest, in se prodajajo tam od hiše do hiše na občutno škodo ondotnim domačim pekom. Občinstvo samo nima od tega krošnjarenja prav nobene koristi, ker dobiva za svoj denar navadno le manj vredno blago. Vrh tega pa se krošnjari s pomočjo vajencev, kar vendar ni dopustno.

Tem nedostatkom se ne pride drugače v okom, kakor če se krošnjarenje s pecivom sploh prepove in se odredi, da smejo pecivo prodajati samo dotični obrtniki in sicer samo v svojih prodajalnicah, katere morajo biti obrtnemu oblastvu naznanjene.

Kmetijstvo.

O vodi.

Voda se presoja s higijemičnega stališča po kemični, mikrokopični in bakteriološki preiskavi, in po duhu, okusu, čistosti in temperaturi vode, katera v posameznih letnih časih ne sme biti preveč različna, po letu ne pretopla, po zimi ne premrzla, toplota naj se

meri na mestu. Dobra pitna voda naj ima 8—12° C toplote. Če vsebuje malo množino proste ogeljne kisline, je okus vode prijetnejši, voda bolj sveža. Samo ob sebi se razume, da mora biti dobra pitna voda brez okusa in brez duha. Preiskava pitne vode mora biti trojna, ali se gre za to, če je voda uporabna za uživanje, ali je podati strokovnjško mnenje o sestavi vode pri napravi vodovodov, ali pa če je treba vzrok nastalih infekcijskih bolezni iskati v pitni vodi. V prvem slučaju zadostuje takozvana okrajšana preiskava pitne vode, drugim je treba natančnejše analize vode, v tretjem slučaju pa je treba razun natančne kemične tudi še bakteriološke preiskave.

Okrajšana preiskava omejena je na določitev množine mineralnih tvarin (amoniaka, soliterne in soliterjeve kisline itd.) in na mikrokopično preiskavo sedimenta. Natančnejša preiskava pa določa vso množino vodnega ostanka, organske tvarine, apno, magnezijo, gips, vezano in prosto ogeljsko kislino, množino soliterne in soliterjeve kisline in amonijaka, in obsega tudi mikrokopično in bakteriološko preiskavo. Dr. E. Kramer je govoril skoraj 1½ uro o različnih važnih načinih preiskavanja, in iste tudi razkazoval. Dobra pitna voda naj v 1 litru ne vsebuje red kakor 0,5 gramov mineralnih in organskih tvarin; množina apna in magnezija naj ne presega 0,2 gramov, množina žveplene kisline ne več kot 0,08 do 0,10 gramov brezvodne žveplene kisline; množina klora (računana na klornatrium) ne večja kakor 0,033 do 0,05. Za oksidiranje organske tvarine v 1 litru vode naj se ne potrebuje več kakor 0,008—0,010 gramov kali hypermangana. Soliterjeve kisline in amonijaka naj ne bo v dobri pitni vodi prav nič, ali pa k večjem le mali sledovi. Sediment vode, kateri naj se mikroskopično preišče, sme sestojati le iz mineralnih snovi (peska, apna, gipsa) brez organskih tvarin; tudi ne sme biti v njem živalskih mikroorganizmov in odpadkov. V dobri pitni vodi ne sme biti nič gnjilobnih bakterij.

Bakteriološka preiskava na gotove patološke bakterije je jako težavna in je le malokdaj uspešna. Večina učenjakov-strokovnjakov je mnenja, da na pr. bacilno vročinske bolezni se skoraj ne da v vodi določiti, razun slučajno. Ta bacilus namreč že pogine v 4 do 6 dni v vodi, še predno je sum, da bi bil okužen nastal, ker človek šele 14—21 dni po uživanju take vode zbolí.

Kako doseže kmetovalec največ koristi pri domačih živalih?

Pogostoma vprašujejo kmetovalci, kako to, da ima ta ali oni sosed, tako lepo, dobro rejeno živino, da dobiva toliko mleka od krav, in zakaj da mesar za teleta in prašiče iste starosti rad plača skoro dvakrat večji znesek, kakor za njihove, če tudi daje isto hrano.

Odgovor je čisto jednostaven, kmetovalec je napreden, čita kmetijske časopise in uporablja nauke v svojem gospodarstvu, in se ne briga za posmehovanje